

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Modul for LIKVIDITETSRISIKO

Evaluering av likviditetsrisikonivå

DATO:

19. DESEMBER 2023

SEKSJON/AVDELING:

BANKSTA/BAFO

FINANSTILSYNET

Postboks 1187 Sentrum

0107 Oslo

Innhold

1. INNLEDNING	2
1.1 RELEVANTE REFERANSER.....	3
2. OPPSUMMERING	4
3. LIKVIDITETSBUFFER	4
3.1 LIKVIDITETSRESERVEKRAVET, LCR	5
3.2 INFORMASJON OM FORETAKETS SAMLEDE LIKVIDITETSBUFFER.	6
3.3 OVERFØRINGSGRAD	7
3.4 RELATIVT OMF-POTENSIAL OG REFINANSIERINGSEVNE UNDER STRESS	7
3.5 OPPGJØRSKONTO, DISPONIBLE OG AVGITTE TREKKRETTIGHETER	8
4. FINANSIERINGENS LANGSIKTIGHET OG DIVERSIFISERING	9
4.1 KRAV TIL STABIL FINANSIERING, NSFR	9
4.2 INNSKUDD OG INNSKUDDSDÆKNING.....	10
4.3 INNSKUDDSSAMMENSETNING	10
4.4 STORE INNSKUDD	11
4.5 ANDEL MARKEDSFINANSIERING	12
4.6 LØPETIDSMESSIG SAMMENSETNING AV MARKEDSFINANSIERINGEN – ANDEL SOM FORFALLER INNEN ETT ÅR.	12
4.7 GJELD TIL ANDRE FINANSFORETAK	13
5. SAMLET VURDERING AV LIKVIDITETSRISIKONIVÅ	13

1. INNLEDNING

Finanstilsynet benytter moduler som arbeidsverktøy til å føre tilsyn med banker, kredittforetak, finansieringsforetak og holdingforetak, heretter kalt foretakene, og ved vurderingen av foretakenes samlede risiko og kapitalbehov, SREP.¹ Likviditetsrisikomodulen består av en veiledning for vurdering av foretakets system for *styring og kontroll* av likviditets- og finansieringsrisiko og en veiledning for vurdering av foretakets *risikonivå* med hensyn til likviditet og finansiering. Dette dokumentet utgjør veiledningen for vurdering av foretakets risikonivå. Det omhandler de indikatorer og vurderinger for risikonivå som Finanstilsynet vektlegger og som følges opp i det løpende tilsynsarbeidet.

Finanstilsynets vurderinger av likviditetsrisikonivå baseres på to hovedelementer; foretakenes likviditetsbuffer, omtalt i kapittel 3, og langsiktighet i og diversifiseringen av foretakenes finansiering, omtalt i kapittel 4. Finanstilsynets vurderinger bygger på lov eller forskrift, Finanstilsynets rundskriv og internasjonale retningslinjer. Enkelte vurderinger er basert på Finanstilsynets erfaringer og observasjoner av beste praksis, herunder erfaringer fra tematilsyn.

¹ Supervisory Review and Evaluation Process

I vurderingene legger Finanstilsynet vekt på at det enkelte foretaks risikonivå for likviditets- og finansieringsrisiko skal være tilpasset foretakets størrelse, kompleksitet og risikoprofil. Det vises til eget kapittel om forholdsmessighet i modul for intern virksomhetsstyring.²

1.1 Relevante referanser

Lover og forskrifter

- Lov om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven)
- Forskrift om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksforskriften)
- Forskrift om kapitalkrav og nasjonal tilpasning av CRR/CRD IV (CRR/CRD IV-forskriften), særlig del I Virkeområde og inkorporasjonsbestemmelse, del V Styring av likviditetsrisiko og del X Systemet for risikostyring og internkontroll.

Rundskriv mm.

- Rundskriv om Finanstilsynets praksis for vurdering av risiko og kapitalbehov³
- ORBOF (Offentlig Rapportering for Banker og Finansieringsforetak) ⁴
- Modul for evaluering av intern virksomhetsstyring⁵

Internasjonale retningslinjer (blant annet fra EBA)

- EBA Guidelines on common procedures and methodologies for the supervisory evaluation process (SREP) and supervisory stress testing (EBA/GL/2022/03 tidligere EBA/GL/2018/03)
- ECB Guide to the internal liquidity adequacy assessment process (ILAAP), 2018
- The EBA Methodological Guide. Indicators for Risk Assessment and Resolutions & Detailed Risk Analysis Tools

Med utgangspunkt i momentene som gjennomgås i kapittel 3 og 4 under, skal faktisk status for foretaket, samt Finanstilsynets vurderinger, spørsmål og konklusjoner oppsummeres i et hjelpeskjema. Finanstilsynets interne vurderinger av foretakets styring og kontroll og nivå for risikoeksponering gis en fire-delt gradering. Det er karakterene 1 til 4 som benyttes og de representerer henholdsvis 'lav risiko', 'lav til medium risiko', 'mindre tilfredsstillende' og 'ikke tilfredsstillende'. *Klassifiseringen og hjelpeskjemaet kommuniseres ikke eksternt.*

² Ref. Risikomoduler: <https://www.finanstilsynet.no/tilsyn/banker/>

³ Gjeldende Rundskriv 3/2022: <https://www.finanstilsynet.no/nyhetsarkiv/rundskriv/2022/finanstilsynets-praksis-for-vurdering-av-risiko-og-kapitalbehov/> Når nytt rundskriv foreligger, vil det bli å finne på samme hjemmeside.

⁴ Nærmere informasjon: <https://www.ssb.no/innrapportering/orbof>

⁵ Se fotnote 2.

2. OPPSUMMERING

Likviditetsbuffer	Kap.	Nivå for tilsynsmessig oppfølging
LCR	3.1	100 prosent (ev. 50 prosent for NOK) er regulatorisk minstekrav
Foretakets samlede likviditetsbuffer. Brått-fall-effekten	3.2	Kvalitativ og kvantitativ vurdering av bufferen. For brått-fall-effekten vurderes størrelse og negative avvik sammenlignet med referansegruppen*
Overføringsgrad	3.3	Nivå og utvikling over tid. Negative avvik fra gjennomsnittet for referansegruppen*
Relativt OMF-potensiale og refinansieringsevne under stress	3.4	100 prosent for refinansieringsevne under stress ett år.
Oppgjørskonto, disponible og avgitte trekkrettigheter	3.5	Kvalitativt

Langsiktighet og diversifisering	Kap.	Nivå for tilsynsmessig oppfølging
NSFR	4.1	100 prosent er regulatoriske minstekrav
Innskudd og innskuddsdekning	4.2	Som for kap. 3.3
Innskuddssammensetning	4.3	Som for kap. 3.3
Store innskudd	4.4	Som for kap. 3.3
Andel markedsfinansiering	4.5	Som for kap. 3.3
Løpetidsmessig sammensetning av markedsfinansieringen – andel som forfaller innen ett år	4.6	Som for kap. 3.3
Gjeld til andre finansforetak	4.7	Som for kap. 3.3

* Referansegruppe består av sammenlignbare foretak med hensyn til størrelse og forretningsmodell.

3. LIKVIDITETSBUFFER

Kapittel 3 omhandler hva Finanstilsynet legger til grunn ved vurdering av foretakets likviditetsbuffer. Likviditetsbuffer er en overordnet betegnelse på ulike reserver av likviditet et foretak kan ha. Formålet med bufferen er å hindre foretaket fra å komme i en likviditetskrise.

Kapittel 3.1 gjør rede for minstekravet til likviditetsreserve (Liquidity Coverage Ratio, LCR). Videre vurderer Finanstilsynet sammensetningen av foretakets samlede likviditetsbuffer, kapittel 3.2. Bankers overføring av boliglån til OMF-foretak og potensialet med hensyn til å utstede OMF og/eller selge egenbeholdning av OMF, dekkes i kapitlene 3.3 og 3.4. Foretakets oppgjørskonto og ubenyttede trekkrettigheter inngår også som et supplement i likviditetsbuffervurderingen, jf. kapittel 3.5.⁶

⁶ OMF = , og ed fortrinnsrett.

3.1 Likviditetsreservekravet, LCR

LCR fungerer som en stresstest som forteller hvor mye av en antatt netto likviditetsutgang i en 30-dagersperiode foretaket kan dekke med sine likvide eiendeler. LCR rapporteres til Finanstilsynet månedlig. Finanstilsynet kan kreve hyppigere rapportering.

LCR gjelder på konsernnivå og solonivå (konsolidert, delkonsolidert og ikke-konsolidert), totalt og per signifikant valuta.⁷ Minstekravet til LCR totalt er 100 prosent, jf. CRR/CRD IV-forskriften § 2 andre ledd nr. 2. Minstekravet til LCR i andre signifikante valutaer enn norske kroner er også 100 prosent, jf. CRR/CRD IV-forskriften § 11. Dersom foretaket har euro og/eller amerikanske dollar som signifikant valuta, gjelder også et minstekrav til LCR i norske kroner på 50 prosent. Dersom foretaket verken har euro eller amerikanske dollar som signifikant valuta, er det ikke et minstekrav til LCR i norske kroner.⁸

Det følger av CRR/CRD IV-forskriften § 2 andre ledd nr. 2, jf. kommisjonsforordningen EU 2015/61 artikkel 8(1), at likvide eiendeler i likviditetsreserven skal være tilstrekkelig diversifisert. Det er opp til foretaket selv å sørge for dette. Faktorer som skal hensyntas er blant annet ulike typer verdipapirer og antall utstedere, herunder utsteders sektor og geografiske tilhørighet. For å ivareta diversifiseringshensynet, anbefaler Finanstilsynet derfor at norske OMF utgjør maksimalt 50 prosent av de samlede likvide eiendelene som er tellende i LCR og at bufferen består av OMF fra flere utstedere og er godt geografisk diversifisert.⁹

Finanstilsynets vurderinger baseres på:

- Månedlige innrapporterte LCR-verdier totalt, i norske kroner alene og i eventuelle andre signifikante valutaer, på ikke-konsolidert, delkonsolidert og konsolidert nivå.
- Hyppigere observerte LCR-verdier, som daglige, presentert i form av grafer og/eller tabeller på forespørsel fra Finanstilsynet.

I vurderingen vektlegger Finanstilsynet:

- Status og utvikling, herunder volatilitet og laveste nivå, for:
 - LCR-totalt, dvs. samlet for alle valutaer, konsolidert, delkonsolidert og ikke-konsolidert, målt mot regulatoriske minstekrav og foretakets egne rammer.
 - LCR i norske kroner (LCR-NOK) målt mot regulatoriske minstekrav om aktuelt, og foretakets egne rammer.
 - Om aktuelt, LCR i andre signifikante valutaer enn NOK, målt mot regulatoriske minstekrav og foretakets egne rammer.
- Foretakets beholdning av OMF med sikkerhetsmasse bestående av utlån til eiendom i Norge som andel av LCRs totalt tellende likvide eiendeler. Foretakets tilpasning ses i lys av den anbefalt andelen på maksimalt 50 prosent, og anbefalingen om fordeling på flere utstedere og god geografisk diversifisering.

⁷ Som signifikant valuta regnes valutaer som enkeltvis utgjør mer enn 5 prosent av foretakets totale gjeld, jf. CRR/CRDIV-forskriften, § 11. Begrunnelse; foretak som har gjeld av betydning i valuta, vil en eventuell mismatch i valutakontantstrømmene kunne innebære likviditetsrisiko.

⁸ Det er følgelig ikke minstekrav til LCR i norske kroner for foretak som f.eks. har svenske kroner som signifikant valuta (men ikke også euro eller amerikanske dollar), eller for foretak som kun har norske kroner som signifikant valuta, jf. CRR/CRD IV-forskriften § 11

⁹ LCRs likvide eiendeler er fordelt i 'Nivå 1', 'Nivå 2A' og 'Nivå 2B' der OMF kan inngå i alle tre etter nærmere kriterier.

3.2 Informasjon om foretakets samlede likviditetsbuffer.

Kapittel 3.2 omtaler hva Finanstilsynet vektlegger ved vurdering av foretakets *samlede* likviditetsbuffer der andre eiendeler enn LCR-godkjente kan inngå. Bufferens størrelse kan knyttes til foretakets vedtatte overlevelshorisont i "normalsituasjon" eller under likviditetsstress. En kvalitativ vurdering av de ulike komponentene i bufferen er sentralt for å kunne si noe om foretakets overlevelsesevne.

Foretakets rapportering av EBAs 'Ytterligere likviditetstilsynsverktøy' (ALMM)¹⁰ omfatter 'Løpetidsfordeling' (Maturity Ladder) med alle foretakets *avtalte* inn- og utbetalinger samt status for reserven av likvider.¹¹ Det benyttes 20 løpetidssegmenter med fordelingen 'over natten', 'en-to dager', osv. tom. 'over fem år'. Rapporteringen er månedlig for de største foretakene og kvartalsvis for øvrige.

Analyse av betalinger i løpetidssegmentet '30 – 35 dager' gjør det mulig å vurdere spørsmålet om foretak som etterlever LCR-kravet, *kan* ha store netto utbetalinger *etter dag 30* som vil tære på foretakets likviditetsreserve, m.a.o. mulige brått-fall-effekter (cliff effects) for likviditetsbufferens størrelse *etter 30 dager*, jf. LCRs løpetidshorisont.

Finanstilsynets vurderinger baseres på:

- For den samlede bufferen innhenter Finanstilsynet materialet på forespørsel, herunder til stedlig tilsyn.
 - For små og mellomstore foretak:
Inform om hvert enkelt verdipapir, innskudd og/eller annet som inngår i likviditetsbufferen med karakteristika, herunder angivelse av om verdipapirene/fondsandelene er LCR-godkjent, børsnotert, ESG-godkjent ("grønne verdipapirer"), kan stilles som sikkerhet for lån fra Norges Bank (eller en annen sentralbank) med mer.
 - For store foretak:
Samme informasjon som for små og mellomstore foretak, men på porteføljenivå.
- Brått-fall-effekt 30–35 dager (definisjon): Det er et brått-fall dersom utbetalingene i løpetidssegmentet 30–35 dager er større enn innbetalingene i samme tidsrom, og dette negative gapet utgjør en vesentlig andel av foretakets 'utvidede likviditetsreserve' ('counterbalancing capacity'). Spesiell oppmerksomhet bør rettes mot foretaket dersom gapet er nært like stort eller større enn den utvidede likviditetsreserven.

I vurderingen vektlegger Finanstilsynet:

- For den samlede bufferen:
 - Verdi, omsettelighet, forfallstidspunkt og porteføljekonsentrasjon m.m. for foretakets ulike beholdninger av verdipapirer eller fondsandeler.
 - Betingelser ved og omfanget av innskudds- og oppgjørskonti i andre banker i og utenfor eventuelle bankallianser.
- Brått-fall-effekt:
 - Brått-fall-effektens størrelse, eventuelt målt mot foretakets forvaltningskapital, og sett i lys av tidligere observasjoner for foretaket og tall for referansegruppen.

¹⁰ ALMM, Additional Liquidity Monitoring Metrics, er utarbeidet av EBA

<https://www.finanstilsynet.no/rapportering/fellesrapporteringer/likviditet-lcr-nsfr-alm/?parent=>

¹¹ Rapporteringen er basert på foretakets informasjon og vurderinger, men følger strukturen i LCR og bør kunne avstemmes mot denne.

3.3 Overføringsgrad

Kapittel 3.3 omtaler forhold Finanstilsynet vurderer ved foretakets overføringsgrad. Med overføringsgrad menes summen av utlån med pant i bolig og fritidseiendom bokført i OMF-foretaket i prosent av summen av bankens utlån med pant i bolig og fritidseiendom bokført i henholdsvis banken og OMF-foretaket.^{12 13}

Finanstilsynets vurderinger baseres på:

- Kvartalsvise tall fra ORBOF benyttes for å beregne overføringsgrad.
- Bankenes rammer for overføringsgrad i styringsdokumenter og ILAAP.

I vurderingen vektlegger Finanstilsynet:

- Status og utvikling over tid. Sammenligning mot gjennomsnittet for andre banker av samme størrelsesorden og forretningsmodell, herunder om banken er del- eller heleier av OMF-foretak.
- Bankens reserver av lån som raskt kan overføres til OMF-foretaket samt OMF-foretakets overpantsettelse og gjennomsnittlig gjeldsgrad for sikkerhetsmassen.
- Bankens risiko i utlånsporteføljen, kapitaldekning og mer helhetlige likviditetssituasjon.

3.4 Relativt OMF-potensial og refinansieringsevne under stress

Kapittel 3.4 omhandler Finanstilsynets vurderinger av kapasiteten banken har som hel-/deleier av OMF-foretak til å utstede OMF (v.h.a. OMF-foretaket) og/eller selge OMF fra bankens beholdning.¹⁴

Lav utnyttelse av muligheten til å utstede OMF i dag, kan gi større mulighet for ny lang finansiering i fremtiden. Høy utnyttelse betyr derimot at foretaket ikke har like stor mulighet for ytterligere utstedelser i fremtiden. Det kan være en indikasjon på at foretaket vil være sårbart i en stressituasjon. Lav andel godt sikrede boliglån på morbankens balanse, kan gi seg utslag i høyere kredittpåslag på bankens seniorobligasjoner og behov for å tilby høyere innskuddsrenter.¹⁵ Problemstillingene belyses ved de to indikatorene *det relative OMF-potensialet* og *refinansieringsevnen under stress*.

Relativt OMF-potensiale (ROP):

Definisjon: ROP er lik 'OMF-potensialet' i prosent av samlet sikkerhetsmasse i OMF-foretaket (eventuelt bankens andel for deleide foretak) der 'OMF-potensialet' er summen av tre komponenter:

- ledig sikkerhetsmasse i bankens hel-/deleide OMF-foretak,

¹² Det er få OMF-foretak som har en sikkerhetsmasse basert på noe annet enn utlån til boliger og fritidseiendom (som til næringseiendom og kommuner) og verdien av slike sikkerhetsmasser er relativt liten. Overføringsgrad for slike utlån omtales derfor ikke videre, men hensyntas ved vurdering av bankenes bere.

¹³ Noen OMF-foretak er i eid av én bank mens andre er eid av en gruppe banker. Dette omtales gjerne som banker med hel- og/eller deleide OMF-foretak. Ved beregning av overføringsgraden for banker som er deleiere av OMF-foretak, så legges den aktuelle bankens eierandel til grunn for beregningene.

¹⁴ Temaet gjelder først og fremst mellomstore og større banker som har utestående seniorlån som utgjør en ikke ubetydelig del av bankens samlede finansiering.

¹⁵ Med godt sikrede boliglån menes her lån med lav belåningsgrad (LTV)

- verdien av eiendoms lån på bankens balanse som kvalifiserte for sikkerhetsmassen,
- verdien av ubeheftede ikke-LCR-godkjente OMF.¹⁶

ROP har med andre ord likhetstrekk med overpantsettelse, men "nøytraliserer" mellom forretningsmodeller der banken holder mye av reservene på egen bok og der banken i stor grad har overført kvalifiserte boliglån til OMF-foretak.

Refinansieringsevne under stress (RUS):

Definisjon: Første trinn er å justere 'OMF-potensialet' for et boligprisfall på 30 prosent. RUS fremkommer deretter ved å se dette justerte 'OMF-potensialet' som andel av bankens markedsfinansiering som forfaller henholdsvis fra én måned til ett år frem i tid og fra én måned til to år. (Forfallene fra null til én måned dekkes av LCR).¹⁷

RUS-resultatet indikerer om bankens markedsfinansiering kan refinansieres med OMF. Erfaringsmessig er OMF en hensiktsmessig finansieringsmåte under markedsuro.

Finanstilsynets vurderinger baseres på:

- Finanstilsynets vurderinger baseres på rapporteringen av Finanstilsynets indikatorer 'Relativt OMF-potensiale' og 'Refinansieringsevne under stress', jf.:
<https://www.finanstilsynet.no/tilsyn/arkiv-fellessider-tilsyn/modul-for-likviditetsrisiko/>
Bankene, med unntak av de minste, rapporterer disse indikatorene til Finanstilsynet årlig.

I vurderingen vektlegger Finanstilsynet:

- Høye tall for *relativt OMF-potensial* (ROP) indikerer at foretaket har likviditetsmessig fleksibilitet. Det er ikke etablert noen referanseverdi for ROP, men høyt resultat er positivt (indikatoren kan ikke bli negativ).
- Høye positive tall for *refinansieringsevnen under stress* (RUS) indikerer at foretaket har likviditetsmessig fleksibilitet. Alt annet likt er resultat over 100 tilfredsstillende fordi det indikerer at bankens forfall av markedsfinansiering neste ett/to år kan refinansieres med nye OMF. Et lavt eller negativt resultat tilsier at foretaket kan få problemer i en stressituasjon.

3.5 Oppgjørskonto, disponible og avgitte trekkrettigheter

Kapittel 3.6 omhandler Finanstilsynets evaluering av oppgjørskontoers og trekkrettigheters betydning for foretakets likviditetsrisiko og finansiering. Oppgjørskontoer er nødvendige for foretakenes betalinger seg imellom, mens trekkrettigheter har en bufferfunksjon. Finanstilsynet mener imidlertid at det er grunn til å være forsiktig med å legge stor vekt på foretakets ubenyttede trekkrettigheter som finansieringskilde i beredskapsøyemed. Det skyldes risikoen for at disse trekkes tilbake for foretak som er i en krise. Slik risiko er hensyntatt i LCRs avkortningssatser for både disponible, dvs. trekkrettigheter foretakene innehar, og avgitte trekkrettigheter siden begge kan påvirke foretakets likviditetssituasjon. I praksis kan imidlertid enkelte foretak ha mottatt likviditetsgarantier fra finansforetak i samme allianse eller lignende, og som av den grunn kan vurderes som mer sikre og derfor bør hensyntas ved vurdering av foretakets likviditetssituasjon.

¹⁶ Det gjelder OMF som er utstedt av OMF-foretak heleid av banken (også omtalt som "egne OMF") samt OMF som ikke teller med i LCR pga størrelse og LCRs avkortningsregler for OMF.

¹⁷ Markedsfinansiering er definert som seniorobligasjoner, etterstilt gjeld, sertifikater samt ansvarlige lån og fondsobligasjoner

Finanstilsynets vurderinger baseres på:

- For foretakets oppgjørskonto:
 - Rammer, fornyelsesdato, kostnader, samt annen informasjon om hvor banken har sin/sine oppgjørskonto(er).
- For trekkrettigheter som foretaket eventuelt innehar eller har avgitt:
 - Kopi av aktuelle avtale(r), eller en oppsummering av hovedpunktene i avtalen(e), for avklaring av formål, motpart, avtalt maksimumsbeløp og trukket beløp på rapporteringstidspunkt, gjenstående løpetid med eventuelle forfallsklausuler, pris/prisstruktur, samt vesentlige covenants og andre tilleggsklausuler.

Materiale innhentes i forbindelse med stedlig tilsyn eller SREP.

I vurderingen vektlegger Finanstilsynet:

- Om foretakets oppgjørskontoinnretning virker hensiktsmessig gitt foretakets størrelse og forretningsmodell.
- Innehatte og avgitte trekkrettigheters betydning for foretaket likviditetsbuffer.

4. FINANSIERINGENS LANGSIKTIGHET OG DIVERSIFISERING

Kapittel 4 omhandler hva Finanstilsynet vektlegger ved vurderingen av foretakets finansiering. Formålet er at foretaket oppnår tilstrekkelig langsiktig og diversifisert finansiering. Kapittel 4.1 dekker minstekravet til stabil finansiering (Net Stable Funding Ratio, NSFR), mens innskudd er tema for kapitlene 4.2 til 4.4. Kapitlene 4.5 til 4.7 omhandler annen finansiering (unntatt egenkapital).

4.1 Krav til stabil finansiering, NSFR

Indikatoren for stabil finansiering, NSFR, forteller hvor stor summen av de poster som 'gir stabil finansiering' (summen av egenkapital og gjeld) er i forhold til summen av de poster, på og utenfor balansen, som 'krever stabil finansiering' (utlån mm.). Minstekravet til NSFR er 100 prosent, jf. CRR/CRD IV-forskriften § 2 første ledd bokstav g som gjennomfører forordning 2019/878. Minstekravet gjelder på konsernnivå og solonivå (konsolidert, delkonsolidert og ikke-konsolidert). Minstekravet for NSFR gjelder for alle valutaer samlet, men NSFR skal også rapporteres for hver signifikant valuta, jf. definisjon av signifikant valuta i fotnote 7.

Finanstilsynets vurderinger baseres på:

- Kvartalsvis innrapporterte NSFR-verdier totalt, i norske kroner alene og i eventuelle andre signifikante valutaer, på ikke-konsolidert, delkonsolidert og konsolidert nivå.
- Hyppigere observerte NSFR-verdier, som daglige, presentert i grafer og/eller tabeller på forespørsel fra Finanstilsynet.

I vurderingen vektlegger Finanstilsynet:

- Status og utvikling, herunder stabilitet over tid, eventuelle brå skift og laveste nivå, for NSFR-totalt målt mot regulatoriske minstekrav og foretakets egne rammer.

4.2 Innskudd og innskuddsdekning

I kapittel 4.2, 4.3 og 4.4 gjøres det rede for hva Finanstilsynet vektlegger ved vurdering av innskudd som finansieringskilde. Erfaringsmessig har kundeinnskudd vært stabil og viktig finansiering for bankene. Høy innskuddsdekning har derfor vært tillagt stor betydning i Finanstilsynets vurderinger. I lys av etableringen av nye banker med forretningsmodeller som i stor grad baserer finansieringen på høyt prisede innskudd, må imidlertid andre forhold også tillegges vekt i vurderingen av innskuddenes stabilitet. Det gjelder f.eks. innskuddskundenes rentefølsomhet. Videre vil kundenes relasjon til banken, som at banken er kundens hovedbankforbindelse, være relevant. Banker som i begrenset grad tilbyr vanlige dagligbankfunksjoner, har kunder med lavere grad av praktiske operasjonelle bindinger til banken. Sentralt for vurderingene er også hvordan nye teknologiske løsninger, som blant annet gjør det enklere for innskyterne å sammenlikne bankene og utføre straksbetalinger, kan endre kundedadferden.

Finanstilsynets vurderinger baseres på:

- Månedlig innrapporterte tall i ORBOF:
 - Innskuddsdekning for banken på solonivå / morbanknivå: kundeinnskudd i prosent av kundeutlån.¹⁸
 - Innskuddsdekning hensyntatt utlån overført til hel- eller deleid OMF-foretak; kundeinnskudd i prosent av kundeutlån medregnet utlån overført OMF-foretak.¹⁹
- Høy innlånsrente eller andre spesielle tiltak banken har iverksatt for å øke volumet av kundeinnskudd. Vurderingene baseres på offentlig tilgjengelig informasjon som rentebarometre o.l., bankens hjemmeside samt eventuelt opplysninger innhentet fra banken.

I vurderingene vektlegger Finanstilsynet:

- Bankens forretningsmodell (som beskrevet over).
- Status og utvikling av innskuddsdekningen sett mot gjennomsnittet for andre banker av samme størrelsesorden og forretningsmodell.
- Innskuddenes andel av bankens samlede finansiering.
- Innskuddenes stabilitet basert på forhold som bankens bruk av innskuddsplattformer, innskuddsmeglere, aktiv markedsføring og stor oppmerksomhet om bankens plassering på rentebarometer.

Finanstilsynet kan i tilbakemeldinger til banken, som ved stedlig tilsyn, SREP-brev eller annet, henstille banken om å tilpasse sitt innskuddsnivå til bankens risikobilde og forretningsmodell. Det samme gjelder innskuddssammensetningen som er tema for neste kapittel.

4.3 Innskuddssammensetning

Innskuddssammensetningen gir et innblikk i hvor stabile bankens innskudd er. Blant annet viser erfaring fra bankkriser at innskudd dekket av en innskuddsgarantiordning er mer stabile enn andre innskudd. Videre kan meglede innskudd, innskudd som følger av høy plassering på rentebarometre og innskudd formidlet til banken via innskuddsplattformer, herunder i utlandet, antas

¹⁸ Følgende sektorer er utelatt fra kundebegrepet; Norges Bank, banker, kredittforetak, finansieringsselskaper, utenlandske sentralbanker, utenlandske banker og utenlandske kredittinstitusjoner ellers. Store innskudd fra andre finansforetak er behandlet i kap.4.4.

¹⁹ Innskuddstallene hentes fra ORBOF. Merk at ORBOF-rapporteringen i hovedsk er basert på juridisk enhet.

å være mer flyktige. Det samme gjelder innskudd fra innskytere som ikke har den aktuelle banken som hovedbankforbindelse.

Finanstilsynets vurderinger baseres på:

- Bankens andel av innskuddsbeholdningen som er dekket av innskuddsgarantiordningen i Bankenes Sikringsfond (maksimalt 2 mill. kroner) eller utenlandsk sikringsordning (EU: maksimalt 100.000 euro). Ved hjelp av ORBOF beregnes *kvartalsvis* hvor stor andel av en banks totale innskudd som er dekket av garantiordningen(e).²⁰
- Sammensetning av bankens innskytere etter deres sektorkategori (basert på ORBOF), herunder størrelsen på innskudd fra andre finansielle foretak (som andre banker).
- Tilleggsrapportering fra banken med angivelse av eventuelle innskudd i valuta og slike innskyteres bostedsland, samt informasjon om volum innskudd som er meglet og/eller generert via innskuddsplattform i eller utenfor Norge. Tilleggsrapporteringen skjer på forespørsel fra Finanstilsynet.

I vurderingene vektlegger Finanstilsynet:

- Andel sikre innskudd: Status og utvikling for banken målt mot gjennomsnittet for andre tilsvarende store banker eller banker med samme forretningsmodell. Generelt anses innskuddsbeholdningen som mer stabil ved høy andel innenfor sikringsfondsgrensen.
- Sammensetningen av bankens øvrige innskudd; status og utvikling.
- Innskuddenes dominans som finansieringskilde for banken i lys av forretningsmodell og om banken er hovedbankforbindelse for majoriteten av innskyterne.

4.4 Store innskudd

Store innskudd kan representere en konsentrasjonsrisiko for banken. Spesielt i urolige tider kan det være fare for at slike midler flyttes og/eller at uttak av store innskudd skaper problemer for banken. Det er derfor relevant å vurdere hvem motparten er, hva som er avtalt tid før innskuddet kan tas ut (bindingstid), og kostnaden ved eventuelle brudd på bindingstiden. Omfanget av og betingelsene knyttet til store innskudd er derfor forhold som bør vurderes i likviditetsrisikosammenheng. Det skilles mellom innskudd fra finansforetak og kundeinnskudd siden de forskjellige innskyterne blant annet kan antas å reagere ulikt ved uro i finansmarkedene.

Finanstilsynets vurderinger baseres på:

- Oversikt over bankens ti største kundeinnskudd.
- Oversikt over bankens ti største innskudd fra andre finansforetak.
- Opplysninger om innskuddene er meglede, på særvilkår eller andre karakteristika.
- Informasjonen må innhentes direkte fra banken, f.eks. i forbindelse med stedlig tilsyn.
- 'Finansieringskonsentrasjon' (Concentration of funding by counterparty) fra EBAs 'Ytterligere likviditetstilsynsverktøy' (ALMM). Rapporten viser inntil ti aktører som hver eier mer enn én prosent av foretakets samlede gjeld (antas i hovedsak å være innskytere).

I vurderingene vektlegger Finanstilsynet:

For de ti største kundeinnskudd og de ti største innskudd fra andre finansforetak:

- Hvem er motpartene og har de et langvarig kundeforhold til banken. Hva er innskuddsbetingelsene, herunder rente og bindingstid, samt "straffen" for å bryte bindingstiden.

²⁰ Ikke alle kategorier innskytere som defineres under kundeinnskudd, er berettiget til dekning under ordningen.

- Samlede prosentvise fordeling av totale innskudd på kundeinnskudd og andre innskudd.
- Verdien av de ti største hhv. kundeinnskudd og innskudd fra andre finansforetak bør ses mot verdien av totale innskudd. Jo mindre dette forholdstallet er, jo bedre er banken rustet mot at en eller flere av de store innskyterne trekker ut sine midler.
- Foretakets 'finansieringskonsentrasjon' status og utvikling over tid, og målt mot tilsvarende foretak.

4.5 Andel markedsfinansiering

Foretakets avhengighet av finansiering fra kapitalmarkedene er tema for kapittel 4.5 og 4.6. Markedsfinansiering defineres som utstedelse av sertifikater, obligasjoner (herunder OMF, senior, etterstilt gjeld), ansvarlige lån og fondsobligasjoner. Sammen med innskudd (kun for banker), egenkapital og gjeld til andre finansforetak, jf. kap. 4.7, utgjør slike utstedelser det vesentlige av foretakenes finansiering.

Finanstilsynet har, basert på ORBOF, utviklet og følger ulike indikatorer for markedsfinansiering og gjeld til andre finansforetak, herunder omfang og gjennomsnittlig gjenstående løpetid. ORBOF finnes kun på ikke-konsolidert nivå som blant annet innebærer markedsfinansieringen for banker og for OMF-foretak bare vises for hvert foretak separat.²¹

Finanstilsynets vurderinger baseres på:

- Foretakets utestående sertifikat- og obligasjonsgjeld (senior og etterstilt gjeld), ansvarlige lån og fondsobligasjoner, i prosent av foretakets forvaltningskapital (kilde ORBOF).

I vurderingene vektlegger Finanstilsynet:

- Status og utviklingen over tid.
- Det enkelte foretaks andel markedsfinansiering vurderes mot sammenlignbare foretak. Høy andel *kan* tilsi at det aktuelle foretak er for avhengig av markedsfinansiering. Samtidig kan lav andel, hensyntatt forretningsmodell, tilsi for liten grad av diversifisering.

4.6 Løpetidsmessig sammensetning av markedsfinansieringen – andel som forfaller innen ett år.

Formålet med vurderingene er å avdekke om foretakets markedsfinansiering kan anses å være for kortsiktig, eventuelt for avhengig av utenlandske markeder.

Finanstilsynets vurderinger baseres på:

- Fordelingen ved kvartalsslutt av markedsfinansieringen i intervallene 'under ett år', 'ett til tre år', 'tre til fem år', 'fem til ti år' og 'over ti år'.²¹ Av dette beregnes:
 - Andelen av foretakets *markedsfinansiering* ved kvartalsslutt som forfaller innen ett år i prosent av foretakets forvaltningskapital.
 - Vektet løpetidsmessige sammensetningen av markedsfinansieringen med gjenstående løpetid over ett år. Indikatoren måles i antall år. Det vektet etter hvor

²¹ I finanskonserns årsrapporter vil gjennomsnittlig løpetid for konsernets finansiering være en blanding av blant annet obligasjonslån utstedt av banken og OMF utstedt av boligkredittforetak.

mye av markedsfinansieringen som faller innenfor ulike intervaller der 'ett til tre år' er '2', 'tre til fem år' er '4', 'fem til ti år' er '7,5' og 'over ti år' er '12'.

- Andelen av markedsfinansieringen som utstedes i utenlandske markeder. Informasjonen hentes fra ORBOF.

I vurderingene vektlegger Finanstilsynet:

- Status og utvikling for hvor mye av foretakets markedsfinansiering som forfaller innen ett år. Resultatet vurderes i lys av hvor mye markedsfinansieringen utgjør av foretakets balanse (kap. 4.5). Høy andel *kan* indikere at det aktuelle foretaket kan få refinansieringsproblemer.
- Status og utvikling for foretakets vektede løpetidsmessige sammensetning av markedsfinansieringen med gjenstående løpetid over ett år. Finanstilsynet legger vekt på at dette vektede gjennomsnitt er høyest mulig. Vurderinger foretas mot sammenlignbare foretak.

4.7 Gjeld til andre finansforetak

Kapittel 4.7 omhandler hva Finanstilsynet vurderer ved foretakets avhengighet av finansiering fra andre finansforetak som ikke dekkes i kap.4.4. Det beregnes hvor stor andel av foretakets balanse som er gjeld til andre finansforetak i Norge og i utlandet, og hvor stor andel av gjelden som har forfall innen ett år. Formålet er å belyse hvor viktig og diversifisert denne finansieringskilden er for foretaket. Det er derfor vesentlig å avklare om långivende finansforetak også innehar en eierfunksjon (herunder grensekryssende konsern) eller inngår i alliansesamarbeid.

Finanstilsynets vurderinger baseres på:

- Gjeld til andre finansforetak i Norge og utlandet i prosent av foretakets forvaltningskapital.
- Hvor stor andel av gjelden har forfall innen ett år.
- Opplysninger om hvem som er långiver.

Informasjonen under første og andre kulepunkt hentes fra ORBOF mens foretaket selv må gi informasjonen under tredje kulepunkt.

I vurderingene vektlegger Finanstilsynet:

- Resultatet for det enkelte foretak ses i lys av dets forretningsmodell, funksjon og eierstruktur. F.eks. vil finansforetak som er del av et større internasjonalt konsern, ofte ha betydelig gjeld til morbank, dvs. "finansforetak i utlandet".
- Vurdering av stabiliteten over tid.

5. SAMLET VURDERING AV LIKVIDITETSRISIKONIVÅ

Det gjøres en vurdering av foretakets likviditetsbuffer, langsiktighet i og diversifisering av finansieringen og en samlet vurdering av likviditetsrisikonivået. Kvantitative mål og indikatorer tillegges størst vekt.

FINANSTILSYNET

Postboks 1187 Sentrum

0107 Oslo

POST@FINANSTILSYNET.NO

WWW.FINANSTILSYNET.NO